

Ковальчук І.С.

*доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук, доцент*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ АДВОКАТА З ЦЕНТРАМИ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Становлення України як незалежної та правової держави вимагає від неї якісних змін і демократичних перетворень, які передусім будуть спрямовані на забезпечення прав і свобод людини. Адже, однією з найбільших цінностей в нашій державі і головним об'єктом більшості конституційно-правових відносин є права і свободи людини, які згідно зі ст. 55 Конституції України захищаються судом. Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань. Слід зазначити, що відповідно до статті 59 Конституції України держава кожному гарантує право на професійну правничу допомогу, що у випадках, визначених законом, надається безоплатно. Особливо відповідальне місце у процесі реалізації зазначеного конституційного права відіграє інститут адвокатури, адже суб'єктами надання вторинної правової допомоги виступають саме адвокати.

Добір адвокатів у систему безоплатної правової допомоги проводиться на конкурсній основі. Кожного року або навіть декілька разів на рік Міністерство юстиції проводяться конкурси для відбору адвокатів, які згідно з Законом України «Про безоплатну правову допомогу» залучаються державою до надання безоплатної вторинної правової допомоги. Питання щодо порядку організації та проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги, врегульовані Порядком і умовами проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги, який затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1362.

Відповідно до вище зазначеного Порядку конкурс із залучення адвокатів для надання безоплатної вторинної допомоги складається з двох етапів. На першому етапі комісія розглядає надіслані Координаційним центром скановані копії документів адвоката та на підставі інформації, що міститься у зазначених документах, оцінює адвоката за критеріями стажу адвокатської діяльності, наявності або відсутності застосування до адвоката дисциплінарних стягнень, а також враховує результат проходження адвокатом дистанційного курсу. На другому етапі конкурсу комісією проводиться індивідуальна співбесіда з адвокатом. Під час проведення зазначеної співбесіди адвокат оцінюється за критеріями мотивації до

надання безоплатної правової допомоги, комунікабельності, емоційної врівноваженості та вміння представити приклади надання ним правової допомоги.

Реалії сьогодення вимагають удосконалення етапів проведення етапів цього конкурсу. А саме враховуючи епідеміологічне становище, як в нашій країні, так і у всьому світі, необхідно передбачити можливість проведення співбесіди (другого етапу конкурсу) дистанційно, а саме за допомогою засобів відео-зв'язку. Тому вважаємо за необхідним внесення відповідних змін до Порядку і умов проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються до надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Слід зазначити, що позитивне проходження конкурсу не гарантує адвокату швидкого заключення з ним контракту і відповідно адвокат не зможе працювати у системі безоплатної правової допомоги. На даний процес впливають суб'єктивні фактори. З огляду на вище зазначене, було б доцільно закріпити на нормативному рівні закріпити місячний термін протягом якого повинен бути заключений договір між адвокатом та Центром надання безоплатної вторинної правової допомоги та адвокатом.

Ще одним важливим організаційним питанням на якому слід зупинитися є питання розподілу доручень між адвокатами, які працюють в системі надання безоплатної правової допомоги. З приводу цього питання слід сказати, що на практиці в різних областях України склалися різні підходи та методики вирішення цього питання.

Ще одним важливим питанням у взаємодії між адвокатом та Центром надання безоплатної вторинної правової допомоги є розподіл навантаження тобто надання доручень адвокату для надання правової допомоги. Хоча на нормативному рівні закріплені обмеження щодо кількості доручень, а саме адвокат не може одночасно надавати безоплатну вторинну правову допомогу більш як у 30 справах за дорученнями. Проте, як показує статистика, повністю дані обмеження не вирішують цю проблему. Все одно даний процес відбувається не однаково у різних регіонах нашої держави, адже наявність людського фактору на етапі видання доручення адвокату посадовою особою центру безоплатної правової допомоги, а саме вибору адвоката з ким першим буде зв'язуватися посадова особа центру, що в свою чергу породжує певні “корупційні ризики”. Враховуючи розвиток цифрових систем, було б доцільно створення автоматичного розподілу доручень у справах між адвокатами, які входять до системи надання безоплатної правової допомоги.

Отже, система безоплатної правової допомоги, яка вже функціонує досить тривалий проміжок часу, показала свою дієвість, про те все одно існують певні недоліки, у взаємодії адвокатів з центрами надання безоплатної правової допомоги, які необхідно вирішити, шляхом внесення відповідних змін до нормативно правових актів.

Список використаної літератури:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
2. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 2.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
3. Про затвердження Порядку і умов проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються для надання безоплатної вторинної правової допомоги : Постанова Кабінету Міністрів України в редакції від 31.10.2018 № 1362-2011-п. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1362-2011-%D0%BF>.

Кубасенко А.В.

*доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук, доцент*

НЕСУМІСНІСТЬ З ДІЯЛЬНІСТЮ АДВОКАТА: ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

Реалізація принципу незалежності професійної діяльності адвокатів безпосередньо пов'язана з дуалістичною природою інституту адвокатури в правовій державі: з одного боку адвокат – це необхідний елемент системи правосуддя, а з іншого – професійний консультант (радник) громадян і їх об'єднань.

Вважається, що цю подвійну функцію адвокат може виконувати тільки в тому випадку, якщо йому гарантована необхідна незалежність. Тільки ця незалежність може забезпечити адвоката необхідністю співвідносити і врівноважувати ці двосторонні інтереси і займати правову позицію між двома полюсами.

Аналіз судової практики дозволяє констатувати факт, про наявність проблеми, яка виникає сьогодні з приводу отримання свідцтва про право на заняття адвокатською діяльністю особами, які перебувають на державній службі або проходять службу в правоохоронних органах чи працюють у суді.

16 вересня 2020 року Ухвалою Великої Палати Верховного Суду була прийнята до розгляду справа № 822/1309/17, щодо вирішення виключної правової проблеми, яка полягає, зокрема, у необхідності встановлення наявності або відсутності в статті 7 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» такої умови для видачі свідцтва про право на заняття адвокатською діяльністю та посвідчення адвоката, як попереднього усунення вимог щодо несумісності [1].